

გაზეთის ფასი

მაგზავნით ტფილისში და გარეშე ადგილებში: მაგზავნელათ: — — — 6 მან, მართის წლისა — 7 მან. — — — 3 — 50 კ. ნახევრის წლისა — 4 — — — 2 — სამის თვისა — 2 — 50 კ. — — — 2 — ცალკე ერთის ნუმრისა გაუზავნელათ — 3 შაური. „დროება“ გამოდის კვირაში ერთხელ, ხუთშაბათობით.

დროება

ტფილისში „დროების“ რედაქციის კანტორაში, მელიქი-შვილის და კაპ. სტამბაში, ხანის ქუჩაზე, მეტეოლოგის სახლში ტფილისის გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: ВЪ Тифлиси. ВЪ контору редакціи грузинской газеты „ВРЕМЯ“.

რედაქციის კანტორაში მიიღება ყოველ-გვარი განცხადება სხვა და სხვა ენებზედ. შანი განცხადების დაბეჭდვისათვის ჩვეულ-ბრძანის ასობით გაზეთის სტრიქონზედ 8 კაპ.

ხელის-მოწერა მიიღება:

საკოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი.

შინაარსი:

ბრძანება ძავეკისის ნამესტნიკის გასამგებოში. ძალაქის ამბები. — პოლიტიკა: — საზოგადო მიმოხილვა. — იტალია. — ისპანია. — ანგლია. — მსხალეთი. ტელეგრაფები. — საქართველო. — რუსეთის ამბები. — ნამდვილი შემთხვევა ქართლში. — საქარა ცნობები.

ბრძანება

ძავეკისის ნამესტნიკის სამმართველოსადმი. იანვრის 15-სა 1869-სა წელსა. მბილისში. ინიშნებან საქმის მწარმოებელი საქარადა ოლქის სახალხო სამხედროში, რომელიც ემსახურებოდა პორუჩიკი ნაშიმოვი ინიშნება მანჯის უხუდის მომრიგებელი მსაჯულის თანაშემწეთ; ნიკოლოზ სმიტტენი, რომელიც ემსახურებოდა ნამესტნიკის უმთავრეს სამმართველოში, ინიშნება ბაქოს ოლქის სასამართლოში პროკურორის ამხანაგათ, (იანვრის პირველიდან 1869 წლიდან). მომრიგებელი თანაშემწეებთ ინიშნებან, მბილისში: რომელიც მბილისის ოლქის სასამართლოში ირიცხებოდენ, მომრიგებელთა მსაჯულთა თანაშემწეებთ ადგილებზედ კანდიდატებთ: ბარბარესკი — ზარანკი ინიშნება მეორე განყოფილებაში მომრიგებელი მოსამართლის თანაშემწეთ, პოლტარაკი და იოვან-

გულოვი მესამე განყოფილებაში. მანჯის მომრიგებელი მოსამართლის თანაშემწეთ შატრანოვსკი. მოსამართლე განყოფილებაში: ახალციხისაში: მომრიგებელი მოსამართლის თანაშემწეთ სერაფიმოვიჩი, რომელიც მბილისის ოლქის სასამართლოში იყო კანდიდატთ. ნუნი-საში: მომრიგებელი მოსამართლის თანაშემწეთ. ნაზაროვი, რომელიც იყო კანდიდატთ მანჯის ოლქის სასამართლოში. მუთაისში: კანდიდატი მბილისის სასამართლოში პალატაში ბარონი ძორაფი. ოლქის სასამართლოში მომრიგებელი მოსამართლეთა თანაშემწეთ ადგილებზე კანდიდატებთ ინიშნებან: მბილისისაში: ნიკოლოზ შორანოვი და პალერიან მარლოვსკი, რომელნიც იყენენ ნამესტნიკის უმთავრეს სამმართველოში და ტუტევიჩი, რომელიც იყო შრენის ოლქის სასამართლოში კანდიდატთ. მანჯაში: ნიკოლოზ ძალანთაროვი, რომელიც იყო ნამესტნიკის უმთავრეს სამმართველოში. მუთაისში: ნიკოლოზ სტრუვე და შრიგოლ ბამრეკლოვი, აგრეთვე სერაფტის თანაშემწე მუთაისის ოლქის სასამართლოში ძლიენი. მუთაისის სამოქალაქო არხიტექტორათ ინიშნება ინჟინერი პორუჩიკი თავადი თარხან მოსურავოვი. მამოლიან თანამდებობიდან: საეკლესიო მამულების გაზგები ბორის ოკრუგში, სტატისკის სოვეტნიკი ღროზნოვი, თავისი თხოვნისამებრ ავათყოფობისგამო. წვერი აზნაურების მხრივ კმების საქმეების მხრივ პრისუტსტვიში მყოფი მაიორი თავადი ლორთქი-

ვანიძე, იმისი სურვილისამებრ. ლითონციან. მბილისის კლასიკური გიმნაზიის ინსპექტორი, კოლლეგისკის სოვეტნიკი ხანჯიევი და გუბერნსკის სოვეტნიკი ნოიტაკი, დამოქონის ნაწილისა; ორნივე ორის თვით რომლის განმავალბაში არ ეკარგებათ ჯამაგირი.

ძალაქის ამბები

ღამის ოთხ საათზე იანვრის 11-ს რიცხვს, სამი უცნობი კაცი შევიდნენ ზეჟან პრუიძის ფურნეში. ჰეკალის ქუჩაზე, ვითომც პური უნდა ეყიდოთ. რომ შევიდნენ ლუქანში, მაშინვე მისციენდენ პატარა ყუთსა, სამი ფურნეში მყოფი კაცი დასჭრეს ხანჯლითა და ყუთი გააქციეს, რომელშიაც იყო თერთმეტი აბაზი.

იანვრის 11-ს დღის 6 საათზე შევიდნენ სამიკიტნოში ოთხი, თუ ხუთი კაცი და მოკლეს ხანჯლით მცხეთელი არტემი ძარაპეტაფი, დასჭრეს ღვიფთ ბურგინიძე მძიმეთ და ღვიფთი მიროტაძე მსუბუქად. მს ლუქანი არის ატამანის ქუჩის კუთხეზედ, ორდენანგაუზის ახლოს და ეკუთვნის შალამოვსა. მართ დაჭრილობიანი გამოვარდა გარეთ და შეატყობინა ყარაულებსა; მაგრამ მანამ ისინი მიიღოდნენ ავანჯები, იქ აღარ იყვნენ. მეორე პოლიციას შეატყობინეს. პირველი ოტდელნიის პოლიცემისტერმა დაუწყო დევნა და ორი იმათგანი დაიჭირა; პირველი 8 საათზე და მეორე 10-ზე. ორნივე მბილისსელი იმბოხნდენ. დაჭრილი და მნაშვენი წარუბდნენ პირველი განყოფი-

ების მომრიგებელს მოსამართლეს, როგორც რიგია. ღანარჩენებს ცებდენ.

სტეფან ზეურკოვი და მანო ჩიმახიძე, რომლებსაც სდევდა პოლიცემისტერი დასაჭერათ და რომლებიც არიან დამნაშავენი კაცების დაჭრაში, ღამით იანვრის 14-დან 15-ზე დაიჭრეს პოლიციის აფიცრებმა: ლოლაძემ და ამირხანოვმა. მსენი წარუბდნენ მომრიგებელს მსაჯულს გამოასაძებლად, როგორც რიგია.

ლექტორმა სტეპურამ, კოლლეგისკის სოვეტნიკმა გამოგზავნა პოლიციაში განცხადება და დამტკიცება, რომ ღამის ოთხ საათზე, იანვრის 16 მოკვდა თავისი ხელით მიღებულის საწამლაისგან ბარბარე ულდანოვისა, ცოლი ტელეგრაფის ჩინოვნიკისა.

მბილისის ფაჩტის სამმართველო ამით აცხადებს, რომ ხრამის სტანცია მოიშალა და დღეის იქით მულალოდგან სალოდლის სტანციაზე შეუსვენებლოვ ივლიან.

პოლიტიკა.

„მთავრობის უწყებებიდან“ (Правительственный Вѣстникъ):

ახალი წელიწადი კარს მოადგა მეროპის სახელმწიფოებს, რომელნიც ერთად შეკრებილან მსხალეთსა და საბერძნეთს შუა ამტყადრ უთანხმოების განსასჯელათ იმათისავე თანადასწრებით. 28 დეკემბერს (9 იან-

ნდზე, უცრად დაბერა საზარელმა ქარიშხალმა ბუქმა და შეიქმნა სწრაფად თოვლისაგან საშინელი კორიანტელი. ამ დროს ისინი გამოტრიალდნენ დაფანტით, დაშორდნენ ერთმანეთს, დედოფლის ცხენმა წართოთ თავი პატარძალს და მიეფარათ თეაღწინ, სხვანი შეიკრიბნენ ისევ მალე დაკარგეს პატარძალი, იმათ ბნელსა და კორიანტელში ვეღარა გაიგესრა, დაიწყეს სიარული ტირილით და ვეგბით ძლიერს მიადწიეს შეუღამისას სახლში. აქ მომზადებულნი მექორწილენი თუცა გამოეგებნენ მხიარულად და უკვირდით ჩუმით ნეფის მისვლა, რატომ თოვების სროლით სოფელში არ შემოვიდნენო, მაგრამ ვაი იმ მიხელას, როდესაც სცნეს პატარძლის დაკარგვა, შექმნათ უცებ გაცემა, თავში ცემა, გლოვა და ტირილი, ზოგი ლოყებ დასისხლებული თმა გაშლით მოსთქვამდა გამწარებული პატარძლის საცოდაობას და იტყოდა, „ვინ იცის, სად გათრევეს ცხენი, ვინ იცის, სად გადაგჩეხა ცხენმა და სად შეგვკამს მეგელი“. ზოგნი განცვიფრებულნი დრტინენდნენ, მწუხარებით წარმოიდგენდნენ მრავალ გვარად პატარძლის მდგომარეობას და ჩამოსდიოდით მღუღარე ცრემლები; მოულოდებელი შემთხვევა ესე ღონის ნაცვლად დაწყულულებდა ყველას და გულ-მტკიენულად გამოათქმევიებდა მაყრების სიმთვრალეს და უგუნურებასა. ბუღამოსკენით მოტირალნი ღრიალებდნენ მწარეთ და ნუგეში მათთვის არსად რა იყო, გარეთ აღარ გაისვლებოდა, ზოგჯერ მწუხარების შესასმუბუქებლად, თუმცა იტყოდნენ, იქნება საწყალი ქალი ცხენმა ისევ თავის დედამასთან მიაბრუნაო, მაგრამ არა.

ცხენს წყალი სწყურებოდა, ქერით გულგახურებულს დაენახა რა მდინარე ლიხვი, გაეტაცნა პატარძალი და დასწავებოდა წყალს. ცხენმა მოიკლა წყურვილი, განტერია ყინულები, გაჭყუბა წყალი, გავიდა ლიხვის და იწყო სირბილი უგზო-უკვლოთ ბნელაში თა-

ვის პატარა ტვირით, გზა დაკარგული ცხენი მივიდა სრულებით სახლის კარ წინ ჭიხენით.

ამ დროს ჩაუჭრებულმა ცეცხლთან მგდომარე ღვედღმა ვაიგონა რა ცხენის ხმა, აიხედა მალა ბანში, განცვიფრებით დაიწერა პირჯვარი და სთქვა: „დიდხარ შენ უფლო! ნეტა ეს გამოუხეტებია თავი სასიკვდილეთ, რომ ასეთ ღეთისისხვა საშინელებაში მომადგა კარს შეუღამისას, ან ვისი უნდა იყოს ეს ცხენი? წამოდა სწრაფად, გადო კარები და გამოვიდა დეფეანში; აქ ცეცხლის სინათლესდ დანახა მოჩვენების მსგავსად შავი ცხენი ოფლოში გაჭურული, ფაფარ დაწული და ზედ მგდომი ქალი პირბადით თავ გვირგვინიანი ნაბად წამოსხმული. შიშისაგან გოცებულმა, შემკოთლმა უკუდგა ფეხი, დაიწერა პირჯვარი და მოკვდა ლოცვას მიწყალე მე ღმერთო. . . . . მინა ხარ?

— პატარძალი ვალ, — ამოიქანელა ძლიერს კმაწვილურის ხმით ცხენზედ გაყინულმა.

ღვედელი ამ თქმანედ ათრთოლდა და სრულიად დარწმუნებული, რომ სწორეთ ავი მანე მოჩვენება პატარძლის სახეთ, გააბა მღვედღმა მრწამსი, მამოჩვენო და სხვანი ლოცვანი, დასასრულ შეიკავა თავი, შეაფურთხა და სთქვა: „ფუ ეშმაკო, ვიჯმნი ეშმაკისაგან, განვაგდებ სატანასა, რა ხარ, რა სულიერი ხარ?

— პატარძალი ვალ, — განუმეორა ცხენოსანმა. მაშინ შიშით ღონე მოკლებულმა მიჭყუდა ზურგი დერეფნის ბოძს, დალულა თვლები და დაიწყო ჩამოთელა ბუბუტი: დაგწყველოს სამას სამოცდა სამა წმინდა ბიორგიმ, ბერისამა, ბორისამა, სარკისამა, ატოცისამა, ატენისამა, ბარდატენისამა . . . . . ამ ბოღვასა და შფოთვასი გამოვიდა ღვედლის ცოლი მობუზული სამთლით ხელმოფარებული და დაიძახა, ვინა ხარ შეილო?

— პატარძალი ვალ, ცხენი გამიჭენდა.

ღვედღმა დანახა რა თავისი ცოლი, გაიმგრა გული და ორთავ ცოლქმართა გადმოხვეს ცხენიდან პატარძალი, შეიყვანეს სახლში. ღვედღმა ცხენი ბოსელში დააბა და არ შეიშინა შიში, შევიდა სახლში. პატარძალი გაათბეს ცეცხლზედ და გამოჰყოხეს ყოველივე დაწერილებით, როგორც გაუტუნდა ცხენი, ვისი შეილია და სად გაათხრეს. შემდგომ, დამშვიდებულმა მღვედღმა განიპრო ხელი და სთქვა გულის მხურვალით: „მადლობ შენ ყოველად მოწყალეო ღმერთო, რომელმან არა დამიტევე მე უღირსი მონა შენი, ჟამსა სიბერისა ჩემისასა და სული ჩემი არა წარსწყმიდე შიშისაგან საეშმაკოდ, აი საყვარელო, — ეტყოდა ცოლს — ჩვენ შეილი არა გეყვანდა და ღმერთმა მოგცა ეს მზა გაზღილი შეილი“.

მეორეს დღეს შეატყობინა ეს შემთხვევა სოფლის მამასახლისს, შეაბმევიანა სოფლის ხალხს მარხილი ჩარდახიანი, ფარდა გადაფარებული, ჩასო შიგ თავისი ცოლი, ჩაუსო პატარძალი, გაიყალა ოთხი სოფლის კაცი, დედოფლის მაყრებად, თითონ შეგდა პატარძლის ცხენზე დაკარწყებულნი, შემოისო ცხენზედ უკან დიაკვანი და გაუძღვა წინ მარხილს ლაპარაკით. „აი შეილო, — ეტყოდა დიაკვანს. — შკვიანი კაცისგან არის ნათქვამი ცარიელი მუცელი კაცს ჭირშიაც არ დაეჭირება, არამც თუ ღონშიაო, ჩვენ ხომ ქორწილში მივიდვართ, ეს ყველიერი სულ ღონით და შექცევით გავატაროთ პური და ღვინო მუქით გვექნება, ხარი სხვისაო სახრე ტყისაო, დაქარბიქო. ნეთის ოჯახში მე ყოფილივარ, კი შეძლებულნი გლგნნი არიან, მამა შეილობამ დახვედრაც კარგი იცინა.“

როგორც მიახლოვდნენ სოფელს, ღვედღმა უბრძანა ახალ დედოფლის მაყრებს მივედით, ახლაკი დაცალეთ თოვები და შემოედანოთ მაყრულიო, გავარდა თოვები და გავარდა თოვები და გავარდა ხმა მალა მაყრულის სიმღერა.

შეშვარიტი შემთხვევა ქართლში.

მისაც გსურთ შეიტყოთ ნამდვილად ქართლში ჩვეულება და ხასიათი დაბალის ხალხისა, აი, გულხმიერად მოისმინეთ ქვეშარიტი შემთხვევა ესე.

სასტიკეს ზამთარში 1843 წელსა, ერთმან ვინმე სოფელმა გლხმა, ყვილიერის წინა დღეს დაიწერა ჯვარი მეორე სოფელში მოშორებით გლხისავე ახალგაზდა ქალზედ. ზღვებში რადგან ჩვეულება არის, რომ ახალად ჯვარდაწერილები რაც უნდა შორს, ანუ ახლოს იყვნენ, მიუცილებლად წაიღენ იმავე დღეს თავგვირგვინიანები მაყრულის სიმღერით ნეთის სახლში, სადაც მივილიან იმათ ნათესაობა და მიწვეულნი; ამისთვის სადილს შემდგომ ღვინით დალექებულებმა მაყრებმა დაიჭინეს წასვლა იმ საშინელ ზამთრის დღეში, როდეს ყინვის ჭირხლიანი ბურუსი დაბნელებდა მზის შუქს და თოვლდა მცირედ. ღვედღის დედამა და ნათესაობა თუმცა ბევრს უშლიდნენ წასვლას და ეტყოდნენ სიძეს. მტრისას ხომ არა ხართ ახლა მოყვრები ვართ, მოიკადეთ გამოიდაროს, მაგრამ მაყრებმა არ დაიშალეს წასვლა — ჩვეულება რჯულთ უმტკიცესიაო, იმათ გადასდევს ხელი ერთმანეთს მხრებზე და შემოსაძახეს საამურის ხმით სიმღერა: „წასვლა სჯობს წარმავლისა, არ დახანება ხანისა“. ნეფე დედოფალი და მაყრები გამოეთხოვნენ ჩვეულებრივის ალერსით დედოფლის სახლობას, შესდნენ ცხენებზედ ნაბად წამოსხმულნი, შესვეს პატარა პატარძალიც ცხენზე, წამოასხეს ნაბადი ყებდ აკრულს, ხელცახოცით პირბადე ჩამოფარებულს თავგვირგვინიანს და განავრძელეს მგზავრობა თვისი მაყრულის სიმღერით.

მოვიდვართ, მოგვიხარია, მოგვეყვს დედალი ხოხობი. ტან სარო, პირად მზე ვარდი, ჯერ გაუშლელი კოკობი. მსრედ მიმავალნი ექსნი ცხენოსანნი, მიახლოვდნენ რა მდინარე ლიხვის საღამოს ბი-

ვარს) გაიშარა კონფერენცია, სადაც შეკრებილნი არიან იმ სახელმწიფოების დესპანები, რომელნიც ერგებენ 1856 წელს პარიზის ტრაქტატების (მორიგების წერილი) შედგენაში. იქვე არიან ჰელსინკის (საბერძნეთის) საკაროლოს წარმომადგენელი. ამ კონფერენციამ უნდა განიხილოს მსმალეთის იმპერიის მოთხოვნები, რომელნიცა წარუგზავნა მან ელინის კაროლს ნოტაში 29 ნოემბერიდან (11 დეკემბრიდან). ამ ნოტას ეწოდება ულტიმატუმი (მოუცილებელი საპასუხო წერილი).

მსმალეთის მთავრობამ ამ შემთხვევაში აცნობა, რომ დიპლომატიური დამოკიდებულება მსმალეთს და საბერძნეთს შუა მხლოდ მაშინ არის შესაძლებელი, როცა ბოინის კაბინეტი (სამინისტრო) ამავე წამს დაითხოვს ევლონტრეტებს, რომელნიცა საბერძნეთის სხვა და სხვა ალაგებზე არიან შეკრებილნი, აგრეთვე თუ დაითხოვს იმათაც, რომელნიც შემდეგ უნდა მოგროვდნენ; თუ იარაღს ჩამართმევს ხომალდებსა მ ნ ო ზ ო ს ს, კ რ ი ტ ს და პ ა ნ ე ლ ი ო ნ ს ან აუკრძალავს ელინის პორტებში შესვლას; ნებას მისცემს და ხელს შეუწყობს პრეტის მცხოვრებთა, რომ თავიანთ ქვეყანაში მშვიდობით დაბრუნდნენ; დასჯის იმ დამნაშავეთა, რომელნიც უსამართლოდ მოჰქცევიან მსმალეთის ქვეშევრდომთა და გადაუხდის იმათ, რაც ზარალი მისცემიათ, და ბოლოს თუ პირობას დასდებს, რომ შემდეგაც ურთიერთ ხალხობრივის სიმართლისამებრ და შედგენილ ტრაქტატებისა მებრ იმოქმედებდნენ. საბერძნეთის მთავრობამ 3 (15) დეკემბრიდან გაგზავნილს ნოტაში ახსნა, რომ ზოგიერთს ზემოხსენებულს პირობებზე არაოდეს ცილობა არა მქონიათ; სხვანი კი ნათლად და ნამდვილათ არ არიან ნაჩვენებნი და ამის გამო იმათ

მოვლევართ, მოგვიხარიათ, მოგვეყვას დედალი ხობობი, ტან სარო, პირად მზე ვარდი, ჯერ გაუშული კოკობი. ამ ხმაზედ საოფლოს ხალხი და მგლოვიარები გამოაცივდნენ გაცივებულნი და ეინვის მისაწრებდა უწინ, ყველა იმასა ცდილობდა; ისინი მალე შემოხებდნენ მარხილს გარს გახარებულნი, ზოგი მღვდელს ჰკოცნის ხელზედ, ზოგი პატარძალს და მღვდლის ცოლს, ესრეთის მხიარულებით შევიდნენ დარბაზში, მოუხვეს თავგვირგვინიან ნეფეს დედოფალი გვირგვინიანი მალლა ტახტზე, დაანთეს შუა დიდი ცეცხლი, მოუჯდა მღვდელი ცეცხლს პირს კერას, სხვანიც დალაგდნენ თავთავის ალაგას ორ პირად ქალი და კაცი, გაშალეს გრძელი სუფრები, მოიტანეს იმ ღამის ეახში მი სადღათ და აავსეს ხორაგით სუფრა, რომელსაც მიუმატებდნენ საყველიეროს ქდანაზუქს, ღამხალს და ღვინით-სავსე საღვინებს, მწვადები ცეცხლზედ შიშინებდნენ ტრიალით და საქმლის ორთქლი ადიოდა ბანში.

სახლის უფროსმა მართო მღვდელს ტახტით მოხარული ძროხის ბეჭი, დედალი ქათამი, საესე საღვინე, ჩაიხუკა ცალ მუხლზედ, დაუდგა წინ, ემთხვია ხელზე და მოახსენა: „მღვდლო! გვიკურთხე სუფრა, დღეს ყველიერის ორშაფათია, ნამცეცობა არის. შეწერს განა, რომ დღეს ხორცით ჩვენც პირი გაეცმატუნათ? მღვდელმა ღმირით დაიქნია თავი თანხმობისა, აკურთხა სუფრა, გადასწერა ჯვარი ორსავე მხარეს, დაიხედა წინ, დაიხანცოვდა ბეჭი, ქათამი ჩაკვერცხილი, საესე საღვინე და მერიქიფე ღვინის დასხმელი ყანწით, მაშინვე მოითხო ხელები ცეცხლზედ, მოიშო სარტყელი წელზე, დაჰკრა ტაშტაში და მაყრების ბანის მიძახით დაიწყო სიმღერა.

ახლა-დაეჯექ ცეცხლსა პირსა, შილა დამამდა გული, ნეფესა და დედოფალსა მოუგროვეთ ჯიბის ფული.

ზოგონა და გოგონაო.

ვერ მივიღებთო. ამ სიტყვა-პასუხის შემდეგ ბოინიდან და მსმალეთის კაროლიდან გამოვიდნენ მსმალეთისა და საბერძნეთის წარმომადგენელი. ბოლოს ამისგანა გაიშარა პარიზის კონფერენცია. იმის მოქმედება და შედეგი თავის დროს გამოცხადდება.

იტალია.

ზარიბალდი კიდევ ამოიჩინეს მწიფრის წარმომადგენლად, მაგრამ უარს ამბობს ამ თანამდებობაზე, რადგანაც ვერ შეუძლიან გამოვიდეს კუნძული პარტრიდან შეუძლებლობის გამო.

მაძინი აქამდინაც ლუგანოში წევს ავთმყოფი, თუმცა იმისი ამხანაგები გვარწმუნებენ, რომ დიდი ხანია, რაც მორჩაო. მაგრამ მაძინი ისე ძალიან არის ავთა, რომ ოთახიდან გამოსვლა არ შეუძლიან; შეწუხებული მაძინი ძალიან ჯავრობს თავის მომხრეთა მოქმედებაზედ იტალიაში. ქვიშები ურჩევნად გადავიდეს საცხოვრებლად იმ გყარადგილს, სადაც ჰაერი უფრო თბილია; ისინი გზავნიან ბენუაში, ე. ი. თავის სამშობლო ადგილს. მაგრამ ისე ავთ იყო, რომ არ შეეძლო გადასვლა ლუგანოდან ბენუაში; იქნება ისიც იყო მიზეზი, რომ არ უნდოდა ეთხოვნა იტალიის მმართველობისათვის ბენუაში ცხოვრებაზე ნების დართვა.

ისპანია.

საერთო ამორჩევა ისპანიაში. მადრიდის კორტესბონდენტი იწერება: „საერთო ამორჩევას გაუდგამს ისპანიაში ღრმა შეხვეტი და მოაქვს კიდევ საკმაო სარგებლობა. ახალმა დემოკრატამ, რომელიც დაიბადა გუშინ და წინეთ სულ უძრავად იყო, ახლა იმ გვარი მხნეობა გამოიჩინა, რომ კაცი გაჰკვირდება. ანგლიაში და პერიკაშიაც ვერა ჰპოვებთ ასე ღირსეულათ აღმორჩევას. სჩანს, რომ აღმორჩევა ყოფილა საყოველთაო საკუთრება. ძატალონიისა, პრაგონისა, ბალი-

პატარძალი პატარაო, წყალს მოიტანს სხვას არაო. რას უყურებთ მხიარულსა, ითამაშე ბიჭუნაო. ვერე შენი ქირიმეო. მს ბიჭი კარგათ თამაშობს, კარგათ გაიშლის ხელებსა; ამან რომ ფეხი წამოჰკრას, ფათერაკს დაუბრალებსა, ბიჭუნა და ბიჭუნაო. მს ბიჭი კარგათ თამაშობს, თითის წვერებზედ დგებოა. ნეფეს ძილი მოვრია შეხედეთ როგორ ხდებოა. ხა! ხა! ხა!... ნანა უნდა გოგონაო. შეკრენ ტაშს, უელიან რიგით ლეკურს, ბუქნას, აქეთ მხიარულებად დიდი და შექცევა სიცილ-ხარხარით. მაშა ლხინსა ვინ მოიქვს პირველ ქირთა უმეშაკო. იმ ღამის უძილო ნეფეს სთვლემს და იქნეს თავს. ნეფე დედოფალს უდგო წინ ვერცხლის თასი, ვინც მივა და მიულოცავს „ღმერთმა ერთმანეთს შეგაბეროსთ, ერთ ბარკაკალზედ დაგაბეროსთ“; ის ფულს თასზე დააწკრივლებს, წინ ორი ბიჭია დაჩოქილი, ერთი ნეფის მხრით, მეორე დედოფლის მხრით, მესამე ბიჭი ნეფე დედოფლის ქვეშაგებზე წევს პირქვე ხელზე გაშლილი, ვითომ სძინავს, სინამ ხელში ფულს არ ჩაუდებენ ნეფე დედოფლის საწოლს არაფის დაანებებს.

მს მიამბო თვით იმ მოხუცებულმა მღვდელმა, რომელიც მეტყუადა სხვათა შორის: „თქვენმა მზემ, სული არ წამიწყმდება უკეთ დაიჯერებთ, იმ საშინელს ლეთის რისხვა ბნელად ღამეში, ცეცხლის სინათლეზე, რომ შევხედე, ცეცხლის შუქი თითქოს გოგირდის ფერად მისდგომოდა ცეცხლსა და პატარძალს, სახე ჰქონდა შეხვეული როგორცა პირბადით

ციისა, ძველი—ძატალონიისა მალენციისა, მერსიისა და ანდალუზიის ქალაქებში გამარჯვებით დაჩნენ სამოქალაქო აღმორჩევაში რესპუბლიკელები.

მენერალი პრემის მდგომარება დროებითი მმართველობის შუა ხდება ორტოფი; იმისი უკმაყოფილება იზდება დღე-და-ღღე; ყველანი ისე ფიქრობენ, რომ იმას უნდა დემოკრატების პარტიასთან დაახლოვებო. მაგრამ უნდა ესთქეთ, რომ გვიან მოუფიქრებია ესა.

შკანასკნელს მადრიდის გაზეთებში ამბობენ, რომ მინისტრებს უარი უთქვამთ მსპარტეროს სატახტოთ ამორჩევაზედა და ცდილობენ ყოველის ღინის ძიებით ამოიჩინონ გერკოგი მონანსიე. ამბობენ, ზოგიერთს გენერლებს, რომელნიც ამ საქმისაგან სარგებლობას მოელოან, სწადთ გერკოგი დასონ კაროლათაო, და ამისთვის არაფერს დაზოგვენო. მითი პარიზის გაზეთი ამბობს და მართლათაც, რომ ყოველი გვარი ძალდატანება ახლა ისპანიას დაღუპავსო. შოველი გვარი მმართველობის სახე, მონარხიულია თუ რესპუბლიკური, თუ ხალხის ნებით არ არის დაწესებული, არის უსაფუძვლო. მითონ მონანსიეც არ აიღებს იმ გვარს უფლებასა, რომელიც არის ძალით წართმეული ხალხისაგან.

ანგლია.

ადგილ-მამულის საკუთრების საქმე დიდ ბრიტანიაში და ირლანდიაში. გაზეთში Ind. Belge-ში იანერის ნ-ს დაბეჭდილია: „ანგლიის საზოგადოება ძალიან ავეგულათ არის არისტოკრატიაზე. არისტოკრატია, საუფროსობით *)

*) საუფროსობა ისეთი უფლებება ანგლიაში, რომ ადგილისა და მამულის პატრონს არ შეუძლია თავისი ადგილ-მამული ყველა შეიღებს გაყვას. მთელი მამული რჩება უფროს ეყვას და ისე საშვილიშვილოთ უფროს შვილებზე გადადის.

თოვლისათვის, სწორედ ვერცკი გაეარჩიერალასაც შესაშინებელს ჰგვანდა; უპყვირალეზბა მორთულობა და ნაბადზე გადმოყრილი გვირგვინის ტოტები ფოიო, მძივები მაშინვე წარმომიდგა ჩემს საუბედურათ მამათ ცხოვრება უდაბნოებში; როგორ გიყენებოდნენ იმათ წყეული ავი სულელები, შემიაყრო შიშმა დაიწყე თრთოლა და კანკალი, რამდენჯერაც ხვას გამოემცემდა პატარძალი ვარო, იმდენი ღონე მეყვეთებოდა მუხლბეჭში კინაღამ დამბლად დავეცი, ძლივს დავიწერდა პირჯვარს და რაც ლოცვანი ვიცოდი, სულ ზედ მივაყარე“.

„აბა, რა უბედურება არის ამგვარი ჩვეულება! დასწერენ ჯვარს პატარა ქალს და მიუდებენ დამთვრალ მაყრებს უცხო კაცებს ქრმის ანბარა, დაღველებიან სუფრაზედ ღვინით და დაინიყებენ იმ დღესვე შინ წასვლას: ხარჯი არ წაგიხდესო, ისინი თავიანთ მუცლისათვის ზრუნვენ და არა პატარძლისათვის. მზაზე ვინ იცის რა შემთხვას მთვრალეებს; გლეხი კაცი რაკი დაღვეს და დაითრობა, კარგი და ავი დარი იმისთვის სულ ერთია, მაშინ ზღვაცკი მუხლამდინ ჰგონია იმას, თუ შესაწევარიც მიუტანა, ქირსა და ლხინში, გახეთქს ირჩევს, გაძღოდას არა. —მაშაშვილობამ ჩვენც ნაკლებნი არა ვართ, (წამომიხურჩულა ყურში) ქირსა და ლხინში მაგრამ ყველა ხომ არ ითქმის, ნათქვამია: „ზოგჯერ თქმა სჯობს არა თქმასა, ზოგჯერ თქმითაც დაშადებდისო“. ბლეხი კაცის შესაწევარი ეს არის, თუ გაკეთებული ოჯახია, ნეფე მაყრებით წაველენ ცხენებით, ურმით წაიღებენ ერთ ტომარა ფქვილს ორ ტიკღინოს და ერთ კაი ქედილა ცხვარს, დააგდებენ ფეხებ შეკრულს ურემზე ბლავილით, ნეფე წაიღებს ხუთ ექვს თუმანს ფულს საქარწილოს, დაიწერს ჯვარს და წამოვლენ ცხენებით მაყრულის სიმღერით, დედოფლის მხითვეს ერთ წითელ სკიერს (ზანდუქს) და

ძლიერდება, რამდენათაც თან და დაიწყო ცხოვრება, მთელი ადგილი და მამული ძალიან ცოტას ხელში გროვდება, ბრაიტმა თავის სიტყვებში და პალატის შეცვლის მსურველ პუბლიცისტებმა დიდი სიმძულვარე აღმოაჩინეს, რომ ადგილ-მამული სწორეთა და თანასწორეთ არ იყოფება. ამ საქმის გათავებას დიდ ბრიტანიაში და ირლანდიაში უფრო დიდი ხანი მოუწდება, ვიდრე რაც შრანციას მოუწდა, სადაც ეს საქმე ჩქარა გადაედა 1789 რევოლუციისა გამო. ანგლიელები ამბობენ, რომ ვითამც პრაქტიკული ღონის ძიება არ არის ამ ბოროტების მოსასპობლათაო. შკანასკნელ პარლამენტის ამორჩევის დროს ეს ბოროტება ძალიან აღმოჩნდა: დიდ ძალას და მცბიერებას ხმარობდნენ მამულის მებატრონენი. ახალ პარლამენტში უფ. ლოკეგინგი აპირობს წინადადების წარდგენას, რომ მამულის მებატრონის სიკვდილის შემდეგ თუ ანდერძი არა დარჩა რა, ადგილი და მამული საუფროსოთ კი არ გავიდეს, არამედ გაიყოს თანასწორეთ ყველა მემკვიდრეთა შორის, როგორც მოძრავი ქონება. ამ საგანს თვით პირველი გაზეთი „ტაიმსი“ შეეხო ყრუთ და სჩანს, რომ ამაში საფიქრებელი საქმეა. მრთის სიტყვით ანგლიაში ეს ჰაზრი გავრცელებულია. პარლამენტის ამორჩევაში რაკი ცვლილება მოხდა, ზემოხსენებული საქმე ადგილ-მამულის საკუთრების საქმეც წინ წამოვიდა და განსჯასაც უნდა მიეცეს უეჭველათ.

მსმალეთი.

ძოსტანტინეპოლიდან გვაცნობებენ, რომ მპირში და მესალიაში დიდი აღრეულობა არის იქაურს ბერძნებს შუაო. მესალიის ბერძნები ცხადად აღიარებენ, რომ სიცოცხლესა და ყოველს ჩვენს ქონებას არ დავზოგავთ საბერძნეთის კაროლის ბიორგი პირველისათვისაო. ამ აზრით ძეუდგენიან ადრესი კაროლთან და ბერძნების პატრიოტები აპიროვრთ ხელ ქვეშაგებს ურმით წამოიღებენ.“

„თუ ღარიბი კაცია, ორ სამ თუმანს იგალებს როგორმე უღელ ხარსა და ურემს მეზობლისაგან ითხოვს, სამ კაცს მეზობელს, ან ნათესავს ვისმე წაიყვანს თანა, მივა დაიწერს ჯვარსა და წამოვლენ ურმით, ნეფეს ნათხოვარი ნაბადი ასხია თავ გვირგვინიანს და დედოფალი პატარძალი საბანში გახვეული ზის ურემზე გვირგვინით, ისე მივლენ შინ და სცხოვრებენ ღარიბულად“.

„ღარიბი კაცი ზაფხულში ტყესა და მინდორს ებრძვის, ზამთარში ცუდათ არის, რა გააკეთოს, რაც არა იცისრა.“

„ზოგი კაცი ყოველ საქმეში ქირვეულია, შეაგდებს ქვას, შეუშვერს თავს, რაც უნდა კეთილი ურჩიო, არ დაგიჯერებს. თუ თავისი გაიყვანა მან, ის ყელ მოღერებულია მამალივით, თუ ვერა გახდარა, მოგიკვდება ხელში, მოიკატუნებს თავს და გეტყვის: „რა ექნა, შენი ქირიმე, გლეხებს იმისთვის გეცხიან, ბრიყვები ვართ, არა ვიცითრა და არცა ვის გაუგონებთ“. აი ამათი—ჩვეულება და ხასიათი ეს გახლავს სულ უმეცრებით მოსდისთ თქვენმა მზემ.“

ამ ანბებისათვის, მე მოვახსენე მადლობა პატარძლისაგან შეშინებულს, სულისა და ლხინის მამას და გამოვეთხოვე მძიმეთ თავის დაკვრით.

ღმიტრი მელვინეთხუცესი. 8 იანვარს 1869 წელსა. ქ. ბარაი.

ბენ გაზანონ ამითი საკუთარი დეპუტაცია ბიორგი I-თან.

დიდი მოძრაობა მოახდინა მასტანტინე-პოლში მამადიანების ჩუმმა მოხმობამო. მოხმობაში მამადის მემკვიდრემ, აბდულ-პის ხანმა მოაგონა ყოველი გვარი შეწყობა ბერძნებისაგან, რომელიც მისდგომია მალას მსმალეთსა და იწვევს ალლაჰის თაყვანის-მცემლებს, რომ ისინი შეერთდნენ მამადის ბიორგის ქვეშ და დასაჯონ საბერძნეთის გა-სურები. შეიხ-ულ-ისლამმა შესთხოვა ეს მოხმო-ბა სულთანის სახელითა, რომელმაც არც კი იცოდა და არც ნება მიეცა ამაზედ და უბო-ნა, რომ გააგრძელონ ხალხში. ამისი ცდა ის იყო, რომ ხალხზედ იმოქმედოს და მმართველობას მიეწველოს. შამსით მმართველობა ვერაფერს გააწყობდა თავის მდებარე ხალხთან, როდესაც ის შეუდგებოდა გიაურების ქლევას სატანტო ქალაქში.

კოსტანტინეპოლი, იანვრის 5-დგან. (ძო-რარეს. მ. დღის წიგნებისა). ბავსის კორრესპონდენცია უთუოთ მსმალეთის თხოვნით აგრე-ლებს ამავესა, რომ ვითომც მანდია სრულე-ბით დაამწყიდეს; მაგრამ ამ ცნობებს არა აქვს საფუძველი, რადგანც დეკემბრის 27-დგან ცნობანი რეტიმორდგან ამტყუნებენ მსმალეთის მოგონილს ამავესა. მთელი კვირის განმავლობაში ამობდნენ ინსურგენ-ტები და ოსმალეები ამარიონთანაო, იწერე-ბიან რეტიმორდგან. როდესაც გათავდა ეს საქმე, ინსურგენტები გადავიდნენ წმ. ბასი-ლითან და აქ მოელოდნენ „მონისს“ მო-საშველებელი იარაღებითა და საზრდოთი. ამით გაზანეს 300 კაცი ძისუს ორს სოფელში, რომ ამით მოემზადებინათ ხორაგი მეორე ექსპედიციისათვის. მსენი გაიმართნენ ამ ორს სოფელში და გზებზე მტკიცეს; მაგრამ საუბე-დურად ჯანდის გამო შემოერტყნენ გარს მსმალეები. ინსურგენტებმა რომ ნახეს, რომ აღარა შეუძლიანთ რა, დასდევს თოფ-იარა-ღი. მაგრამ მსმალეები მაინც უთოფ-იარალო-ებს მისციენდნენ და ორასამდე დახოცეს; და-ნარჩენთ მოასწრეს ხმლის ხელში აღება და შეებნენ საშინელს ჩეხვაში. ზოგმა გაატანა მსმალეების ჯარსა და წაიდა; მხო-ლოდ ექვსი კაცი მიმეთ დაჭრილნი მოიყუ-ნეს მსმალეებმა რეტიმორში. შემდეგ უმთა-ვრესი ღონე ინსურგენტებისა მიიმართა მან-ის პროვინციისაკენ და აქ, მირტიონთან მო-უვიდათ ომი მსმალეებთან, და ესენი გამოიყარეს. ამავე დროს ინსურგენტებმა დაამარცხეს მსმალეები ძალიონთან, რეტი-მნოს პროვინციაში და მისცეს იმათ დიდი ზი-ანი. მეორეს დღეს ოსმალეები გამოვიდნენ ამარიონიდან და წმ. ბასილიდან ინსურგენ-ტების სადევნელათ და შეებნენ მპიგონია-სთან. მში იყო ორი დღის განმავლობაში; მსმალეები ორჯერ ეცადნენ ძალიკრატის გა-საღის დაჭრასა და ორჯერვე გამოყარეს დიდის ზიანითა. ბოლოს წაიდა რეტიმორ-დგან გარნიზონი მსმალეების მისაშველებლად. მაგირ-ფაშის წინამძღოლობით. მას აქეთ ამავეი არა მოსულარა. ინსურგენტების რიც-ხვი, ეოლონტურებისა და მანდიელებისა არის 3000 — მდე.

უფ. რანგაბე, საბერძნეთის ელჩი, არ იმყო-ვებოდა გუშინდელს რჩევაშიო, რომელშიაც სამი საათი ლაპარაკობდნენ.

— მსევე გაზეთი აღიარებს იმედსა, რომ მაინც კონფერენცია კეთილად გაათავებს სა-ქმეებსაო.

პარიში, 30 დეკემბერს (11 იანვარს). საბერძნეთის წარმომადგენელმა მოითხოვა, რომ იმასაც ისრეთივე სიმართლე ჰქონდეს კონფერენციაში ყოფნისა, როგორც მსმალეთის წარმომადგენელსა. რაც ალაგი საბერ-ძნეთს ხედა კონფერენციაში, იმის წინააღმ-დეგი არ გამხდარა, მაგრამ ითხოვა კი, რომ მსმალეთსაც საბერძნეთის თანასწორი აღ-გი დაეჭირა იქ და ამასთანავე ტელეგრაფში გაგზავნა ათინას, რომელშიაც ჰკითხავს თა-ვის მთავრობას დავესწრო თუ არაო კონფე-რენციაში, როგორც წევრი მხოლოდ მოლა-პარაკების დროს თანა დამსწრეო.

— 31 დეკემბერს (12 იანვარს). ბავსის სააგენტო გეცნობებს, რომ დღეს მეორე სხდომა იქნებაო კონფერენციისა და საბერძნეთმა რომ კიდევაც არ გადასთქვას თავის მოთხოვნა, სახელმწიფოები მოლაპა-რაკებას მაინც არ შესწყვეტენო.

(ტფილისში მიღებული.)

პეტერბურში, იანვრის 15-ს. მმართველო-ბის კონტრალორის ანგარიშით ასადები ფუ-ლი, რომელიც დარჩომილა წინა წელიწადე-ში 1869-მდე, შეადგენს 1218 მილიონსაო; აქედან უპირველესი რკინის გზების საზო-გადოების ვალი არის — 73 მილიონი, სხვა ყველა რკინის გზებისა 5 მილიონი.

იანვრის 16-ს. მადრიდიდან იწერებიან დეკემბრის 27-დგან, რომ პაპამ არ მიილო-ახალი ისპანიის ელჩი და ამიტომ ხალხი მი-სციედა პაპის ნუნციის სახლსა, მოგლიჯა და დასწვა პაპის გერბი და თხოულობდა ნუნცი-ის დაუყოვნებლივ გადგებასა. მმართველობამ გამოაცხადა, რომ ნუნციის სრული ნების ქო-ნა გაჰქმებული არისო.

ათინა. მლიან მინისტრი ბულგარისის სა-მსახურიდან გამოსვლას.

ათინა, 18-ს იანვარს. მინისტრმა ბულგა-რისმა შეიტანა თხოვნა ადგილას დატოვება-ზე, იმიტომ რომ მმართველობას არა ჰქონ-დეს დაშლა ახალი პოლიტიკის მიღებაზედ.

მალენსკი მოვიდა ათინაში იანვრის 16-სა და მოიტანა პროტოკოლი კონფერენციისა; ამასთან კაროლს ბიორგის მოუტანა ნაპო-ლიონის ხელით ნაწერი წიგნი.

ი ა ნ ვ რ ის 20-ს ა.

ათინა. საბერძნეთის სამინისტრო რ რ პა-რტიათ გაიყო; ერთი ითხოვს კონფერენციის გარდაწყვეტილების მიღებასა, მეორე პარტია კი უარსა ჰყოფს.

ამერიკის ელჩს კონსტანტინოპოლში მი-ენდო ექვილობა, რომ განხეთქილების დროს საბერძნეთსა და მსმალეთს შუა მათის ურთი-ერთობითის განცხადებისათვის შუამავლობა იქონიოს.

საქართველო.

II.

ჩვენ აქ საქართველო ერაცხთ მცირე-აზიას თე-ალი გადავალთ. მცირე-აზია, რომელსაც ახლა უწოდებენ ანატოლიას, Levant, არის ნახევარი-კუნძული და მდებარებს თითქმის ჩვენ საზღვრათ. სამის მხრით ის შემოზღუ-დულია: საშუალო-ქვეყნის ზღვით, არხიპელა-გით, მარმარილოს ზღვით და შავის ზღ-ვით. დანაშთენის მხრით იმას უძევს ხმელე-თი: ნაწილი სომხეთისა მერატის სათავეებში, და შორახის სათავე. ჩვენის ქვეყნის მხრით ჰეროდოტი მცირე-აზიის საზღვრათ აჩვენებს შაზის მდინარეს, ანუ რიონს 1), ასე რომ

1) Vivien de S-Martin, Asie Mineure, II, p. 290.

თითქმის ნახევარი ქართველი ტომი; ესე იგი მანეთი, მესხეთი და ნაწილი იმერეთისა ჰე-როდოტს მცირე-აზიაში შემოაქვს. — მართო-ეს არ არის მიზეზი, რომ ჩვენ „საქართველოს“ მცირე-აზიით ვიწყებთ. ჩვენ ენახეთ, რომ საქართველოს სეე, როგორათაც ძველათ, აგ-რეთვე შემდეგ, მცირე-აზიაზე ყოფილა და-მოკიდებული. ბუნება მცირე-აზიისა და ძა-კასიისა თითქმის ერთი და იგივეა. თი-რის მთა და ძაეკასის მთა არიან შეერ-თებულინი. მცირე-აზიაზე ჰქონია მსვლელო-ბა ზოგიერთს ნაწილს ძველის ტომებისას, არილებს, თუ სემიტებს, რომელთაც იქიქამ ჩვენი მხარე გაუფლიათ, ან ჩვენის მხრით მცირე-აზიაში მიუშართათ. ისინი ჩვენ წინა-პარებს რამდენიმე ხანი დაკავშირებინ; ზოგ-ნი სულაც აქ დასახლებულან; ჩვენ სისხლს იმათი სისხლი მოჰატებია, ჩვენს ენას იმათი სიტყვები შემოჰრეცია. ამ უცხო-ტომებს მცირე-აზიაში და ჩვენ ქვეყანაში დაუტყვებით უპირველესის საბინადამ მოტანილი სახე-ლები მთებისა, მდინარებისა, ადგილებისა და სხ.—მცირე-აზიას ჩვენზე ყოველთვის გავლენ-ა ჰქონია. როდესაც ის მტერს დაუმონავე-ბია, მაშინ ჩვენც იმის მონებაში ჩავცივებულ-ვართ. როდესაც ის კეთილ-დღეობაში ყოფი-ლა, მაშინ ამ კეთილ-დღეობას ჩვენზედაც მოუფენია თავისი შუქი. მცირე-აზიაში ელ-ლინებს, ანუ ბერძნებს ძველს დროს თავიან-თი კოლონიები დაუწყებიათ; ეს კოლონიე-ბი ჩვენ მხარეშიაც გაუერცვლებიათ. იქ აღ-ყვავებულა თავდა პირველათ ბერძნული სწა-ვლა და ელოგენება, რომელსაც ჩვენშიაც აღმოუჩენია თავისი ნაყოფი. მცირე-აზიის კოლონიებს შეუკრებიათ ჩვენ მხარეზე ის-ტორიული, თუ გეოგრაფიული, თუ ეთნო-გრაფიული ცნობები, რომლებიც გავრცელებულა შემდეგ, საუკუნოებში.

ჩვენის შრომის დაწყებაში შემწეთ გეყავს ფრანკუზის მწერალი მივიან-სენ-მარტენი. მივიანი არის პარიჟის საგეოგრაფო საზოგა-დოების ეიცეპრეზიდენტი და ნიჭიერი და და-ხელოვნებული მწერალი. იმისი L' Année géographique შეიცავს ახალ მეცნიერთ მოგ-ზაურობის განხილვას და წარმომადგენს მთე-ლის მსოფლიოს აღწერას, დაღ სასარგებ-ლოს და სასიზოვნოს საკითხავათ. ის გამო-დის ყოველ-წლივ. ჩვენთვის განსაკუთრებით ძვირფასია მივიანის Histoire des Découvertes géographiques des nations européennes dans les diverses parties du Monde. — Asie Mineure, ორი ტომი და Recherches sur les po-ulations primitives et les plus anciennes tra-ditions du Caucase. მრთევე ეს თხზულება გა-მოგეხატავს ერთთ მცირე-აზიას და ძაეკა-სიას. აქ შეკრებილია თითქმის ყოველივე, რაც უძველესის დროების მწერლებს დაუწე-რიათ მცირე-აზიაზე და ჩვენ მხარეზე, რაც რომ ფილოლოგიას გამოუკვლევია სხვა და სხვა ტომების შუამომავლობაზე, იმათ ურთი-ერთს დამოკიდებულებაზე, ცვლილებაზე, ის-ტორიულ ცხოვრებაზე, რასაც ძველ გეოგ-რაფიებში სხვა და სხვა ადგილების აღწერას ეპოულობთ და რაც მითოლოგიური თქმუ-ლება ელინებისა და სხვა ტომებისა აქამო-მდე გადარჩენილა. რა საკვირველია, დიდის ნიჭით უნდა იყოს შემკული, დიდის მეცნიე-რებით უნდა იყოს განვითარებული ის მწერალი, რომელიც გაჰმედავს ისტორიის და-საწყისის გამოკვლევასა და იმისის ბნელის წყვილადის გარღვევას. ძნელათ მოხდება, ამ ასპარეზზე ნიჭიერებამ და ცოდნამ თავისი სი-სუსტე არ აღმოაჩინოს, აქა-იქ უგზო-უკვლო ადგილებში არ წაიბოძიოს. მართალია მივი-ანი თავის საქმეს სდებხილით შეუდგა. რაც ამ საგანზე დაწერილია, სხვა და სხვა თხზულებ-აში დაფანტულია, იმას წაუკითხავს, შეუდარ-ებია, აუწონია. ამას ცხადათ ამტიკებს თვით მივიანეს შრომის ციტატები (გამონაწერები). — პირველ სტატიაში ჩვენ კიდევ მოვიხსენეთ,

რომ უპირველესი წელთა-მწერალი არის მო-სე, რომელსაც თავისს „დაბადებაზე“ შემო-უტანია უძველესი თქმულება კაცობრიობაზე. საკვირველია, როგორ მოაღწია იმან აქამო-დე. ჩვენ ვიცით, რომ ბერძნებზე უწინ ეგვი-პტელებს და მეტადრე ფინიკიელებს უგროვე-ბიათ სხვა და სხვა გვარი ცნობა სხვა და სხვა ტომებზე, მაგრამ ისინი თითქმის მთლათ და-კარგულან. მხოლოთ თვითო ორ-ორილა ფაქტი შერჩენილა ბერძნების მწერლების მო-თხრობაებში. „მცირე-აზიას, გვიამბობს მივი-ანი, გამოგვიხატავს უძველესი ელინების გამრული თქმულება, რომელიც იმათთვის ზეპირ-სიტყვით გადმოიუციათ იმათ წინაპარებს, პელაგებს. ამ თქმულებას ჯერ ელინების სახალხო სიმღერა მოიხსენებს, მასუკან იო-ნისისა და საბერძნეთის პოეტები შემოჰკრებენ. იმან ჩვენამდე მოაღწია გადასხვაეებით, არევე-დარევით. მაგრამ რაც უნდა სუსტი იყოს ის სხივი, რომელსაც ის ისტორიის წინა დრო-ებაზე მოჰფენს, ის მაინც საკმაოთ გვიჩვენებს განვილიის ეპოქების წყვილადში შესანიშნავს ისტორიულს და გეოგრაფიულს ფაქტებს. ამ გვარია, განაგრძობს მივიანი, ზღაპრის მსგაე-სი ლეგენდები ბელლოროფონზე, თეზეოზე, ჰერკულესზე და არგონავტებზე. უძველესი იმათგანი ჩვენ მიგვიძღვის 2 1/2 საუკ. წინ ტროადის დარღვევისა. ლეგენდა არგონავტე-ბისა და იმათის მოთავესი იაზონისა გვიამ-ბობს იმ ამავეს, რომელიც 1 1/2 საუკუნით ტროადის დარღვევის წინათ მომხდარა. ხო-ლო ტროადის დარღვევას უჩვენებენ 1200 წლ. ძრისტეს შობამდე 1)“.

ამ ლეგენდებიდან სჩანს, რომ ელინები ჯერ დაბლა ხარისხზე დგანან ყოველის ფრით, ბერით დაბლა, ვიდრე ფინიკიელები. აი რამ-დენიმე ამისი დასამტიკებელი საბუთი. შეე-ყანა, ელინების აზრში, მრგვალი და პტყე-ლია; ნაპირები იმას აწეული აქვს, ასე რომ ჩრდილო ნაპირი სამხრეთზე მალაღია. შეელა მხრით იმას უფლის ჩქარი მდინარე, სახელათ მკენი, რომელშიაც აქეთ სათავე ყველა წყაროებს, მდინარეებს და საშუალო ზღვებს. იმის ნაპირებზე დაბჯენილია სამყარო, რო-მელსაც შეადგენენ მეტალი, ჭიქა და ადა-მანტი. სეეტებათ იმას აქვს მთის ქედები, და-საველეთით-ატლასი, აღმოსაველეთით ძაეკაზი. მთელი ქვეყანა იყოფა ორათ; ერთია-ნაწილი დღისა, მეორე-ნაწილი ღამისა. მზის ღმერთი ჰელიოზი დღითი-დღე ამობრწყინდება მზის ტბიდან, რომელიც შაზის აღმოსაველეთით ძევს და რომლის ნაპირებზედაც მდებარებს ძოლხიდა. დღისით ჰელიოზი სამყაროზე მო-გზაურობს, ოთხის ცხენით შემბულის ეტლით და ჰისპერიის იქით მკენის ზვირთებში ჩადის; ღამე კი დჯადოსნილის ნავით ჩრდილოეთის მხარეებში დაიარება. 2)

მოლადში ყველანი დარწმუნებულნი იყ-ენენ, რომ ცა, ღმერთების სამყარო, ძევს ლაქვაროვანს სამყაროს ზემოთ. ზოჯოხეთ-ზე ზოგნი ჰგონებდნენ, რომ ის არის მიწის ღრმა ჯურღმულში, რომელსაც თავისი სავა-ლები აქვს; ზოგნი ამტიკებდნენ, რომ ის იყოფა ორათ: ტარტარათ მარცხნივ, მლოზუ-მათ მარჯვნივ და მდებარებს ერთ გვარს სი-ღრმეზე დედა-მიწის პირის ყველა ნაწილები-სთვის. ჩასავალი აქვს, როგორათაც დასაე-ლეთს, სადაც მზე და ვარსკვლავები ჩაიდან, აგრეთვე სხვა ადგილებში 3).

მრთის სიტყვით, ელინები ჯერ ნამდვი-ლი ბარბაროსები არიან. ავაზაკობა, კაცის ტაცება, ადამიანის მსხვერპლათ შეწირვა, კა-ცის მკამლობა, მრავალ ცოლ-ქრმოობა, დის შერთვა ცოლათ, სისხლის ზღვევა, აი რა თვისებას უჩვენებენ იმათში იმათივე ლეგენ-დები. თვით ელინების გეოგრაფია საესვა

1) Asie Mineure, II, 203, 204.
2) Asie Mineure, II, p. 18, 19. История Землевед. стр. 36, 39
История умств. разв. Европы, Дрезда, 1865, I, стр. 93.
3) История умств. разв. Европы, I, 31, 33.

ბ ე ლ ე გ რ ა მ მ ე ბ ი.
(პეტერბურში მიღებული)
იანვრის 2-ს. გაზეთი „Public“ აცხადებს: „საბერძნეთმა ისეთი მდგომარეობა მიიღო, რომ საქმეებში, რომ კონფერენციის დაშლის შემ-დეგ უთუოთ მოხდება ომიო.“
ლონდონი, იანვრის 2-ს. გაზეთი Times შიშობს, რომ კონფერენციის შრომა ამაოდ ჩაივლისო.
პარიში, იანვრის 3-სა. ღღეს იყო მეოთხე სხდომა კონფერენციისა.
— Constitutionnelle-ი გეცნობებს, რომ

ზღაპრული თვისებით. ჩრდილოეთით მდებარე მთლიან ჰესპერიდისა, რომელიც ოქროს ვზაღებს ისხამს; აღმოსავლეთით არის მტილები და მზის დროს გასატარებელი საძოვრები, სამხრეთით-უზანკო ფეოვების ქვეყანა, რომელსაც ღმერთი ხშირათ ესტუმრებოდა. საშუალო-მისის ზღვანე სირენები თავისი სიმღერით შეაძლენენ მგზავრებს. სიცილიაში ცხოვრებენ ერთ-თავლიანი ციკლოპები და კაცი-მკამელი ლესტრიგონები ¹⁾. სიერცე ქვეყნისა ელინების წარმოდგენით დიდი არა არის რა. იმათ იციან მხოლოდ ახლო-მახლო ადგილები; შორეულ მხარეებზე არეული წარმოდგენა აქეთ. უკიდურეს ადგილებს შეადგენენ—ჩრდილოეთით ჰაერობრების ქვეყანა, სამხრეთით მთიოპია, დასავლეთით ჰერკულესის სვეტები. ამ საზღვრებს იქით თვით ჰომერმაც არა იცის რა. შუა ადგილი ქვეყნისა მლადია. მცირე-აზიაში ჰომერმაც იცის ზღვის პირები ჰელესპონტიდამ როდოსამდე. ჰელესპონტს იქით, რამდენიც ის დაჰმორდება ზღვის პირს, იმდენათ იმისი ცნობა სუსტდება ²⁾. ორფის არგონავტიკა, ანუ არგონავტების მოგზაურობა პოლხი-დაში იაზონის ბძანებლობას ქვეშ ოქროს რუნის საძებნელათ გვიამბობს, რომ „პონტის აღმოსავლეთით სცხოვრებდნენ ამზონები (მეომარი დედაკაცი). იმათ მახლობლათ ბინადრობდნენ ხალუბები, თობარენები და სხვა ტომები, რომელნიც ერთათ შეადგენდნენ მასუნის სამფლობელოს. ძველს ორფე უწოდებს „გველ ძედს. იმას აქვს ერცელი დაღმართები, მშვენიერის დედეგებით შემკული და მიწაში ღრმათ ჩაწოლილი დიდი ყურე. აქ სუმისის მთის დაღმართებიც შემოსილია უცხო მწვანით. აქ მომდინარებს მსწრაფლი არაქსი. არაქსიდა გამოდინარებენ თერმოდორი, შაზი, მანისი და იმის ნაპირებზე ცხოვრებენ კეთილშობილნი ტომნი—კოლხები, გენიონები და არაქსიონები. მანათლებით ყველა ტომებზე მაღლა დგანან პელაზგები და მდიდარი სამფლობელო ჰაეტისა (პოლხიდა ³⁾“.

აზია, რომელიც ახლა მომატებულს ნაწილს ძველს-მეცნიერსა ჰქვიან, გავრცელდა მცირე-აზიადამ. ძველათ ეს მხარე იყოფოდა მთავრს-აქეთ აზიათ და მთავრს-იქით აზიათ. მთავრი, როგორათაც პირველს სტატიაში მოვიხსენეთ, არის შესანიშნავი და დიდი მთა, რომელიც მთელს მცირე-აზიას გაჰყოფს ორათ, სადაც აქეთ სათავე სხვათა შორის ჰალის, ახლანდელს შიზილ-მარაქს, მფრატს და ჰორახს. მთავრი მესხეთის მთების შუამავლობით უერთდება ძველს. მთავრი მთელს თავის სიგძეზე მოფენილია, როგორათაც უმეტესი ნაწილი მცირე-აზიისა, ეოლკანებით, რომელნიც ცხადათ ამტკიცებენ, რომ ის ცეცხლის მოქმედებას ამოუხეტქია დედა-მისის გულიდამ და ამ შემთხვევას დაუბადებია ელინების გამოხატულებაში სხვა და სხვა ზღაპრები ტიფონებზე, ჯოჯოხებზე... ⁴⁾ აზია არის დიდი ძველი სიტყვა. მლინების მითოლოგია ამ სიტყვას არქმევს მეუღლეს პრომეთისისას, რომელიც იყო შვილი იაფეტისა და მამა ლეკალიონისა, წარდგენა რომ დაბადა მლადიაში, რომელმაც შექმნა ადამიანი თიხისაგან და ჩაჰბერა იმას ზეცილამ ჩამოტაცებული ცეცხლი და რომელიც ამისთვის დასაჯა იუპიტერმა ასე, რომ ძველს მთაზე მილურსმა... საილამ უნდა იყოს წარმომდგარი აზია? ამ სიტყვას ამისთვის მივაქცევთ განსაკუთრებით ყურადღებას, რომ ის ნათლათ გვიმტკიცებს, რაც უნდა ძველი იყოს სიტყვა, რომელსაც ეთნოგრაფიული მნიშვნელობა აქვს, ის არას დროს არ იფიქრება. „ჩინელების ლიტერატურ-

რა გვიმოწმებს, ამბობს მივიანე სენ-მარტენი, რომ საშუალო აზიაში სცხოვრებდნენ აზები, რომელნიც სხვა და სხვა დროს დასავლეთისკენ გაემგზავრნენ; ისინი ეკუთვნოდნენ იმ ნათესავს, რომელსაც ფესვი ჰქონდა მიმალისთან და შტოები გავრცელებული მეროპის დასავლეთამდე. მლინებმა ეს სახელი თავდა პირველათ არ იცოდნენ. აზებს ისინი უწოდდნენ სკეიტებათ, რომელთაც ძველს მხარეში უწევდნენ. მართლაც ჩვენ ვიცით, რომ უუძველესს დროებში, აზები ანუ სკეიტები ძველს მხარეში დასახლდნენ და აქედამ აზბრებდნენ გარეშე ქვეყნებს, სახლდებოდნენ კოლონიებით მფრატის ნაყოფიერს მინდვრებში, მცირე-აზიის ნაპირებში და მცერის (პრინციპალის) ზღვის გარეშეში... ⁵⁾

მივიანე სენ-მარტენი თავისი თხზულებაში დაწვრილებით უჩვენებს ძველ ტომებს, რომელნიც მცირე-აზიაში დასახლებულან. მსწრაფი ამ თხზულებისა განსაკუთრებით შესანიშნავია. რადგანაც მცირე-აზია შეადგენს, ამბობს ჩვენი მწერალი, საშუალო ადგილს აზიისას და მეროპისას, ამისთვის მცირე-აზიაზე ჰქონიათ მსვლელობა ზოგიერთს ძველს ტომებს. ზოგიერთს იმათგან აქ თავისი კვალი დაუტყვევია; ზოგი აქ დაჰკვიდრებულან. სხვა და სხვა ისტორიულს გარემოებას, ერთის ტომის დასხმას მეორეზე, ერთის მეორესთან შერევას ამოუფხვრია, შეუცვლია პირველი ტიპი ტომთა და ნათესავთა. შენიშნულია სტრაბონისაგან, რომელიც სცხოვრებდა პირველ საუკუნეში ძრისტეს შობის წინ, რომ თვით იმის დროს აქ ზოგიერთს ტომს დაკარგული ჰქონია თავისი ენა და თვით სახელი. და თუმცა ეს ასეა, მაგრამ იმ ტომების პოენა უიმედო არ არის. ამ საგანზე ისტორია შემწვრობას არ გვაძლევს. ისტორია ან სულ არას გვიამბობს, ან წინააღმდეგს და ზღაპრულს საქმეებს მოგვითხრობს. ჩვენ უნდა დავმყარნეთ ზეპირ-სიტყვით ნაამბობს, პოეტების ნათქვამს, ენების ჩვენებას, ერთის ფაქტის შედარებას მეორესთან. ამ სახით შეიძლება ძველი დროები გავიაროთ, იმისი ბნელი წყველიდი გავარდვიოთ, თუმცა მართალია, ბევრი რამ დაგვრჩება გამოუკვლეველი“.— მს ფაქტები გვიჩვენებს, რომ მცირე-აზიაში ძველათ დამყარებულა ორის შთამომავლობის ნათესავი. ერთს შეადგენს ინდო-ევროპიული გრუპა, მეორეს სემიტური, ანუ არამიელი გრუპა. ⁶⁾ პირველი არიან: პელაზგები, ტრადელები, ფრიგილები, სკეიტები და სხ. მეორენი არიან: კაპადოკიელები, კელიკელები, კარიელები და სხ. ინდო-ევროპიულს ნათესავს დაუტყვრია აღმოსავლეთი და სამხრეთი; არამიელებს—ჩრდილო-დასავლეთი. პირველი მოსულან პონტის ზღვის ჩრდილოეთით. მს მხარე ყოფულა საერთო გზა მთელის ინდო-ევროპიელის ნათესავისა, რომელიც ძველათ სხვა და სხვა დროს საშუალო აზიით შრალზე გადმოსულა. ამ გზაზე იმათ შეშხვედრათ მთა ადგილები და ღრმა დედეგები, რომელთაც შრაკია დარქმევია. შრაკია მდებარებდა ქვემო-ლუნისა, პონტოსსა, ადრიატიკასა და მცერის ზღვებს შორის. შრაკია იყო ისეთი ადგილი, სადაც თვითოეული ინდო-ევროპიული ტომი ხანობით ბინადრობდა. ამისთვისაც ისინი ყველანი ფრაკიელებათ იწოდებოდა. შრაკიდა იმისი სხვა და სხვა მხარეს მიემართებოდნენ: ზოგნი დასავლეთისკენ და ჩრდილო-დასავლეთისკენ მშვენიერს მცერის კიდებში და ნაპირ-ნაპირ მლადისა, ზემო-ლუნის ბასსინში და სხვადა-სხვა მეროპის მხარეებში; ზოგნი სამხრეთ-აღმოსავლეთით პროპონტიდისკენ და მცირე-აზიისკენ. ამას გარდა ინდო-ევროპიელებს სხვა გზაც ჰქონიათ, ესე იგი: სამხრეთი ძასპი-

ისა, მაზანდარანზე, მფრატის ბასსინისკენ ⁷⁾.— არამიელები მოსულან ორის გზით—ზღვით და ხმელეთით. ⁸⁾ ის დრო, როდესაც მომატებული ნაწილი ორისავე ნათესავისა მოგროვილა აქ, არა თუ ისტორიას, თვით მითოლოგიასაც არ ახსოვს. მხოლოდ მცირე ნაწილი შემოსულა ტრადის დარღვევის შემდეგ.

(შემდეგი იქნება).

რუსეთის ამბები.

რუსის იმეალიდში სწერენ დეკემბრის 22-დგან.

იმპერატორის სამეცნიერო აკადემიაში გამოუგზავნია უფ. სენატორს ნ. ი. სტოიანოვისკის ი. ა. პრილოვის თხზულებანი, რომელნიც აქამდინ არა სჩანდნენ და არც დაბეჭდილან სადმე. სტოიანოვისკი აცნობებს აკადემიას წიგნითა, რომ ეს თხზულებანი როდესმე აკადემიის წევრისა კარგი იქნებოდა, რომ პირველად გამოცეცს აკადემიამა; და რადგანაც შეეიტყუეთ, რომ ამ ცოტას ხანში აპირობს აკადემია გამოცემას სრულათ პრილოვის თხზულებათა, ამიტომ ჩემმა სიდერმა და ჩემმა ცოლმა გამომაგზავნინეს იმისი თხზულებანი, რომელნიც ამოჩნდნენ ა. ნ. მლენინთან, და გთხოვეს, რომ აქედგან დაბეჭდოთ ისა, რასაც აკადემია ნახავს საჭიროდ. ამასთან ბრატმა წაიკითხა მეორე წიგნი სტოიანოვისკისა, რომელთაც გამოგზავნა ახლად ამოჩენილი პრილოვის ზღაპარი „ქვიფი“ და ერთი იმისი ხელთნაწერი წიგნი მ. ა. მლენინისასთან მიწერილი. დასდევს, რომ სტოიანოვისკის უთხრან დიდი მადლობა, და ამასთან აცნობონ ყველა აკადემიის წევრთ ისიცა, რომ მ. ფ. კენევიჩმა გამოგზავნა აგრეთვე პრილოვის კამეღია „პიროგი“ რომელსაც აქამდე არაფინა სცნობდა. მს კამეღია კენევიჩს მიუღია თეატრის დირექციის წევრისაგან, სახელად პ. ბ. შედაროვისაგან, რომელსაც გადმოუწერია პრილოვის ხელთნაწერისაგან. მს გამოუცემელი თხზულებანი გამოჩენილი მოზღაპრისა მალე დაიბეჭდება აკადემიის შერკრებლებში.

შემთხვევა შიტომირში. ძიველი-ანში სწერენ შიტომირიდან:—თეატრის აფიშაში ეწერა, რომ ერთი ავტორი წაიკითხავს წარმოდგენაში ზუმრობას, სახელად „შრის ეგზამენი“. შეგირდებმა მისწერეს ამ ავტორს, რომ თუ ის ვაჰმედავს იმის წაიკითხავსა, მაშინვე ისინი დაუშვებენ და ისე მოექცევიან, როგორც მოექცნენ ერთს ავტორს მლდესაში ამავე „შრის ეგზამენის“ წაიკითხვისათვის. რადგანაც არა სურდათ, რომ დაეშტინათ, ამიტომ ავტორმა აღარ წაიკითხა „შრის ეგზამენი“. მაგრამ როცა გაიგეს საზოგადოებაში ამ გვარი ვერაგობა ურჩების შეგირდებისა, მაშინვე დასდევს, რომ შემდეგს წარმოდგენაში იმავე ავტორმა წაიკითხოს ურჩების მოძულებული „ეგზამენი“. მს მაშინვე ასრულეს, წაიკითხეს პიესა და ისე მოეწონათ, რომ დიდს ხანს ტაშის კერა არ გაწყვეტილა, რომელშიაც მიიღეს მონაწილეობა თითონ ურჩებმა და შეგირდებმა.

ჩუღოვის მონასტრის ეკონომის, ბერი სტეფანეს, მომკვლელი დაქვრახედ. ანდრევის ტრახტირში, რომელიც არის მოსკოვში, შემოდის ერთი მონასტრის მსახური მწირი, სრულიად შემოსილი თავზედ სკუფითი, ანაფორით და ბრტყელი სარტყლითა. ამასთან არის გოგო და ერთათ უჭირავთ ოთახი. მწირი, გრძელისთმებით და მონასტრის ტანისამოსით ტრახტირში

გოგოსთან იშვიათი შემთხვევა არის. მს ამაზედ მაშინვე შეატყობინეს პოლიციასა, რომელიც იყო მზათ. შემთხვევა ჩუღოვის მონასტრში ყველამ იცოდა ქალაქში და ამიტომ უფრო ჩქარა შეატყობინეს პოლიციასა. ასე ჩქარა დაქვრა მომკვლელისა იყო თითონ დამნაშავეის გაუფთხილებლობისაგან, თორემ მდევნელთ მაგდენი მონაწილეობა არ მიუღიათ. მს დამნაშავე იყო ახალგაზდა 19 წლისა სენაკის მოსამსახურე.

დამნაშავემ მაშინვე აღიარა ყოველი... შულებმა მაცდინეს, თქვენო კეთილშობილებავ, უთხრა პოლიციის ჩინოვნიკსა, რომელმაც დაიჭირა. ამასთან უბოვეს 15 თუმანი, რომელიც ჰქონდა ჩაქვრებული ანაფორის ბაზმაში. იმან სთქვა, რომ 500 თუმანი ავიღო და ის კი არა სთქვა, სად არის ის ფული. შურო მგტს ავიღებდიო, მაგრამ სკივრი ვერ გავტყვო. ამას თვითონ სკივრიც ამტკიცებს, რომელიც მართლად ნაწვლები არის. სკივრში იყო ექვსი ათასი თუმანი და იმის გასაღებს ინახავდნენ საყდარში; ამიტომაც დამნაშავეს ვერ ეპოვა.

დამნაშავემა სთქვა: მოხუცებულს ეკონომს (ის იყო 77 წლისა) დაეარტყი ცულის ყუთო, როდესაც ის მობრუნდა საყდრიდან და დავა ტანსაცმითი ტახტედ დასასვენებლათო. მხოლოდ ერთი შამოცრა, მაგრამ ისე მაგრად, რომ სისხლი და ტვინი მაშინვე გადასხმულიყო იქით.

ბუშინ ბერსა მარხავდნენ და დამნაშავეც მოიყვანეს გამოსასაღმებლად. როდესაც ჩუღოვის მონასტრში მოიყვანეს დამნაშავე, მაშინვე სულყველაფერში გატყდა. პირველი ჩვენება კი იყო დაწერილი ტრახტირში, სადაც დაიჭირეს. რომ გამოიყვანეს ტრახტირიდან, მაშინვე დაუშტინეს და მოაგროვეს დესტერეკები, რომ არ გავეცქესო; მაგრამ არცეი გამოიჩინა გაქცევის წადილა. დამნაშავემ სთქვა, რომ ვსამო და ვიდრე ტრახტირში მივიღოდა—ამბობენ, მთვრალმა სთქვაო—ბევრი ფული მაქვსო და ექვი უფრო ამით აიღეს.

საკირო ამბები.

შოჩტები. ორშაბათობით პრევენში, სამშაბათობით ბაქოს მსუბუქი უფულო კორრესპონდენცია; ოთხშაბათობით: რუსეთში, მრევენში, ალექსანდრეპოლში და შუთაისში, შოთის გზაზედ. შოჩტის ეკიპაჟები: ორშაბათობით სამშაბათობით და ოთხშაბათობით ძველში; კვირაობით და ოთხშაბათობით შუთაისში.

შაბათობით: რუსეთში, ბაქოში და მრევენის გუბერნიაში მიდის, კვირაობით-რუსეთში ფოჩტის ეკიპაჟები შაბათობით: პიატიგორში, ძველში—ყოველთვის სალამოს 4 საათზე

თბილისის საზოგადოებრივ-მეტეკალია არის სამშაბათობით, ხუთშაბათობით და შაბათობით სალამოს 5 საათიდან 9 მდინ. ორშაბათობით, ოთხშაბათობით, და პარასკეობით სალამოდის.

ძველს მსუბუქი ვალდებულია კვირაობით, სამშაბათობით და ხუთშაბათობით, დილის 10 საათიდან სალამოს 3—მდინ.

სამკურნალ მომსვლელი ავათმყოფებისათვის ვალდებულია მულამდე დილის 9 საათიდან 1—მდინ.

თბილისის უცხო პირუტყვთა და მცენარეთა მოსაშენებელი ბაღი არის ღია საზოგადოებისათვის უფასოდ, სამშაბათობით, ხუთშაბათობით და შაბათობით დილის 11 საათიდან სალამოს 4 1/2—მდინ.

¹⁾ Asie Mineure, II, p. 166, 197, 198, 229, 230, 299. Recherches... p. 29.
²⁾ Ibid. p. 158-164.
³⁾ Ibid. 164, 199, 200.
⁴⁾ Ibid. p. 158-164.
⁵⁾ Ibid. 164, 199, 200.

¹⁾ История Землеѳ. стр. 40. Asie Mineure, II, p. 20, 242.
²⁾ История Землеѳ. стр. 40. Asie Mineure, II, p. 20, 242.
³⁾ Asie Mineure, II, 165, 218, 221.
⁴⁾ Asie Mineure, II, p. 157, 208, 253.